

esőember

Elnöki köszöntő

Lerombolt
lehetőségek

Áttekintés
az egészségügyi
irányelvről

Jubilál az AUT-PONT
Alapítvány

Kedves Olvasó!

Tartalom

A címlapon látható fotó címe
A víz és a jég az úr, amit
Dénes Tamás Zoltán készített.
A fotó a Kamerán át, az ASD Focus
Fotóklub kiállításán is megjelent

Elnöki köszöntő	3
Lerombolt lehetőségek	4
Ellátás nélkül	6
Áttekintés az egészségügyi irányelvről	8
Képeken látható lelkületek	10
Van Hoyer Joel szemével a világ	12
Mentorok segítik az álláskeresőket	14
A design rejtőzködő árnyalatai	15
Jubilál az AUT-PONT Alapítvány	16
Szimbiózisban az egység	18
AOSZ hírek	20

Szeretném az ünnep felé terelni a gondolatokat, hiszen advent időszakában mit is tehetnénk mást, mint ráhangolódunk az év talán legszebb ünnepére. Egy hosszú és mozgalmas időszak után itt az ideje lecsendesedni és megtalálni a lelkünkhöz vezető utat. Nem könnyű feladat, de azt gondolom, hogy ennek az újságnak a hasábjain megjelent írások most is és a múltban is megmutatták azt, hogy mennyi csoda van bennünk, embereinkben. Képesek vagyunk a legnehezebb helyzetekből is kihozni a legjobbat. Ki tudunk állni olyan reménytelennek hitt eset mellett, ami sokaknak hozhat egy jobb életet. Bele tudjuk csempészni a mindennapok szürkeségébe az apró színeket. Képesek vagyunk támogatni olyan embereket, akik valamiért valahol elakadtak. Megoldást találunk a problémákra. Nem véletlenül írom ezeket többszámban. Hiszem azt, hogy a sok jó cselekedet és gondolat minden emberben benne van. És ezért fontos, hogy eljussunk a lelkünk mélyére, hiszen ott szerintem mindenki megtalálhatja azt, akivé válni szeretne.

Én szívből köszönöm, hogy ebben az évben is figyelemmel kísérte azokat a csodákat, azokat a jó ügyeket, amik az Esőemberben megjelentek. Remélem, hogy az írások által Ön is észrevette az interjúalanyok lelkességét, odaadását, kitartását. Jövőre folytatjuk, hiszen még nagyon sok érdekes történet, tevékeny szervezet vár arra, hogy eljusson azokhoz, akik nyitott szívvel és lélekkel állnak az ügyeink előtt.

Csesznák Anikó

ESŐEMBER

Az Autisták Országos Szövetségének (AOSZ) lapja
Megjelenik negyedévente

Felelős kiadó: az AOSZ elnöke

A szerkesztőség elérhető az AOSZ címen: 1053 Bp., Fejér György u. 10.

Telefonok: (+36 1) 354 1073; (+36 20) 401 5126

Viberen és WhatsAppon: (+36 20) 401 5126 • info@esoember.hu • www.aosz.hu

Ára: 700 Ft, évi előfizetés: 2800 Ft

Felelős szerkesztő: Csesznák Anikó • aniko.csesznak@gmail.com

A lap cikkei nem biztos, hogy a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Tördelés: Tábori Tamara

Nyomdai munkálatok: PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdió

ISSN 1416-5325

A lap megjelenését a Belügyminisztérium támogatta.

BELÜGYMINISZTERIUM

Elnöki köszöntő

Év végére mindannyian elfáradunk, elcsendesedünk. Az év végi időszak rendkívül alkalmas arra, hogy az elcsendesedéssel együtt számot vessünk. Újra úgy telt el egy év, hogy szinte még csak elkezdődött és újra vége. Mi is történt velünk 2024-ben? Mit csináltunk, mit értünk el, mit tanultunk?

Tudjuk, hogy egyre többeket érint az autizmus, tudjuk azt is, hogy az autizmusban érintett hazai lakosság rendkívül széles spektrumot ölel fel, csakúgy, mint világszerte. A színesség egyben azt is jelenti, hogy nem csak nagyságrendjében, hanem összetételében is egyre nagyobb, összetettebb mind a család, mind a szervezetek feladata. Nincs ez másként a közszolgáltatásokban sem. Rengeteg megkeresés érkezik az AOSZ munkatársaihoz iskolai nehézségek, egészségügyi ellátási nehézségek, elutasítások sora főként a felnőttek szociális ellátásában. Ma már nem tudunk mi családok úgy megfordulni egy-egy közösségben, hogy ne találánánk sorstársakra. Nem vagyunk egyedül, van közösségünk, vannak sorstársaink. Autista felnőtt társainknak is vannak ma már sorstársai. Én magam is elmondhatom, hogy számos autista „barátom” lett az évek alatt. Másfél évtizede, amikor az AOSZ elnöke lettem még csak ismerkedtem a spektrum másik végére sorolt diagnózis tünetegyüttesével. Kijelenthetem, hogy rengeteget gazdagodtam, főleg autista társaink által, amit különleges ajándéknak tartok.

Ma már szakembereink, érdekvédő társaink, társszervezeteink sokasága teszi könnyebbé, jobbá a családok mindennapjait. Mindannyian egy célért dolgozunk. Mégsem érzem teljesnek a képet. Mégsem érzem azt, hogy az autizmuson belül tapasztalható különbözőségünkben kőkeményen, egyként ott állnánk egymás mellett. Használjuk arra az év végét, hogy elgondolkodjunk azon, hogy figyeljük-e egymásra eléggé, függetlenül attól, hogy kinek hány éves a gyermeke és milyen nehézségekkel küzdő mindennapjai vannak. Összefogunk-e eléggé azokért, akik a legkiszolgáltatottabbak!

Mi áll ehhez a rendelkezésünkre? Büszkeséggel és tisztelettel tölthet el mindannyiunkat a magyarországi autizmus szakma tudása. Hazai szakértőink nemzetközi rálátással, naprakész ismeretekkel mindennap ott vannak az érdekvédelemben, minden nap átadják a tudásukat mindenkinek, aki tanulni, fejlődni akar. Számos módszertan, tananyag, képzés, nemzetközi publikáció viseli elismert szakembereink nevét.

Vannak jogszabályaink, melyek többsége ismeri az

autizmust, elismeri a jogokat és szükségleteket.

Sokan vagyunk, nagyon sokan, akik minden nap kiálunk magunkért, másokért. Jelzünk, számonkérünk, javaslunk, megjelenünk, megszólalunk. Megmutatjuk magunkat, a legsötétebb és legboldogabb pillanatokot egyaránt.

De mindig lehet jobban, mindig lehet többet. És nem csak lehet, hanem kell is! Nekünk össze kell tartanunk! Egyikünk a négy fal között éli az életét, mert gyermekünk állapota annyira súlyos – magunkra maradunk, egyedül vagyunk, nem látszunk... Másikunk munkahelyeket próbál érzékenyíteni, párkapcsolatok kialakításában próbálja segíteni felnőtt gyermekét. És van, akit csodálunk a youtube csatornákon, tv-ben, rádióban. Van, aki még csak az első lépéseket teszi, drága kicsi gyermekéről el sem tudja képzelni, hogy mit is írtak rá az orvosnál arra a papírra, és egyáltalán igaz-e ez? Mi néhányan már előrébb járunk az úton. Egy közösség vagyunk, egymásért, az összefogásért, az útmutatásért felelősek vagyunk. Bármit mondunk, teszünk az felelősség magunkért, egymásért! Igaz ez a családokra és a szakmára egyaránt. Mindenki kell ahhoz, hogy jobb legyen a világ mindannyiunknak, akinek az életébe beköltözött az autizmus. Vigyük haza az ünnepekre ezt a gondolatot és kezdjük neki úgy az új évnek, hogy legyen ez a fogadalmaink egyike.

Minden évben, így idén is köszönettel tartozom az Autisták Országos Szövetsége munkatársainak, akiknek feladata néha nagyon nehéz, de mindig képesek új, előremutató gondolatokra. Köszönettel tartozunk a hazai szervezeteknek a rengeteg programért, tevékenységért, megjelenésért, ami előrébb viszi a dolgokat. Köszönettel tartozunk az autizmus szakmának. Az AOSZ külön köszönettel tartozik az Autizmus Alapítvány és az MTA ELTE Autizmus Szakmódszertani Munkacsoportjának a stratégiai partnerségért. Mindezek nélkül az AOSZ munkája aligha lenne értékes.

Békés, áldott, szerettei körében töltött boldog ünnepeket kívánok minden autista társunknak, családjának és mindenkinek, aki nap, mint nap értünk dolgozik!

Autisták Országos Szövetsége elnökségének nevében:
Kővári Edit elnök

Lerombolt lehetőségek

Továbbra is nehéz helyzetben a szegedi Wesley-s gyerekek

A szegedi Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium (Wesley) működési engedélyét visszavonta a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal 2024. augusztus 29-én.

Az intézményben 125 SNI és 46 autizmusban érintett gyermek nevelését, oktatását látták el.

A szülőknek csupán két napjuk volt arra, hogy a szeptemberi tanévkezdésre új iskolát találjanak gyermekeiknek. A döntéshozók arra hivatkoztak, hogy az intézménynek nagyon sok köztartozása van, ezért nem tudják megfelelően biztosítani a diákok oktatását, az óvodások ellátását.

A fejlesztőházban az élet

Novákné Finta Csilla gyermeke, akit autizmussal diagnosztizált, eddig a Wesley óvodába járt. Az intézmény bezárása miatt kilátástalan lett a helyzetük, hiszen abban bíztak, hogy a gyermek iskolai évei is meg vannak alapozva. Mivel Csilla volt a szülői munkaközösség elnöke, így viszonylag frissen értesült a hihetetlen hírről, miszerint ebben a tanévben nem nyithatja ki kapuit a Wesley a gyerekek előtt. Augusztus végén pénteken indult el az értesítési lánc a szülők között, hogy hétfőn nincsen iskola. Egy hétvége alatt semmi lehetőség nem volt arra, hogy bármilyen lépést tegyenek. Rendkívüli szülői egyeztetést hoztak össze, ahol megpróbálták értelmezni a határozatot. Elmondása szerint azonban mindenkin úrrá lett a pánik. Mi történik akkor, ha nem tudják megkezdeni a tanévet? A gyerek tanköteles, ha nem jár iskolába, akkor jön majd a gyámhatóság? Kétségbe estek, mert nem akartak más intézményhez tartozni, de sajnos nem volt más választásuk.

Dr. Viszló Sára, az Autisták Országos Szövetségének (AOSZ) jogásza a szülőktől érkező történetek mentén foglalkozik az ügyel. Elmondása szerint ebben a szeren-

csétlen helyzetben azt lenne a legfontosabb elérni, hogy ha már hoznak egy ilyen döntést, ilyen hivatkozással, akkor ne lehessen azt az egyik napról a másik napra megvalósítani, úgy, hogy nem kapnak felkészülési időt a családok, a gyerekek és a befogadó intézmények sem.

Gégényi Noéminek autizmusban érintett gyermekei is a Wesley-be jártak. Ő is arról számolt be, hogy a Wesley iskola megnyugvást, törődést, biztonságot, szakmailag felkészült gyógypedagógusokat, pedagógusokat, a differenciált oktatás és integráció fellegvárát jelentette. Az ő három gyermeke egy teljesen vadidegen környezetbe került egyedül, annyi szerencse van a szerencsétlenségben, hogy a testvérek legalább egy iskolába járhatnak. A fejlesztést nem megfelelően tudják biztosítani egyik gyermeke számára sem. És nem szeretné az iskolát bántani, mert sajnos nekik sem volt idejük arra, hogy megteremtsek a személyi feltételeket. Borzasztóan felerősödtek olyan tünetek, amiket eddig a Wesley-ben nagyon jól tudtak kezelni, sőt még újabbak is megjelentek.

Az autizmusban érintettek közül sokan fordultak segítségért az AOSZ-hoz. Mivel ebben a helyzetben sérültek a tanulók jogai, rengeteg kérdés merült fel, amelyekkel Viszló Sára folyamatosan foglalkozik több más segítő szakemberrel együtt. Elmondása szerint az AOSZ fontosnak tartja, hogy kapjanak megfelelő támogatást a szülők és azok az intézmények is, amelyek átvették az óvodásokat és diákokat.

Alapvetően az államnak biztosítania kell az inkluzív oktatást a fogyatékossgal élő gyermekek számára – folytatja a problémakör kifejtését Dr. Viszló Sára. A Wesley eddig átvette ezt a szerepet. Az állami intézményeknek eddig nem kellett ezzel foglalkozni, hiszen Szeged és környékéről nagyon sok autizmussal diagnosztizált gyereket a Wesley-be vettek fel. Biztosítva

voltak a személyi és tárgyi feltételek ahhoz, hogy megfelelően fejlesszenek, oktassanak, hogy tudjanak az egyéni igényekhez igazodni. Ezzel a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal is tisztában volt, mégis megszületett a sokak életét teljesen felbolygató döntés, és ezeket a szempontokat abszolút figyelmen kívül hagyták, amikor más iskolákat és óvodákat jelöltek ki a wesley-s gyerekek részére.

Sok esetben az alapító okiratot is módosítani kellett, hogy egy befogadó iskolában megkezdhesse tanulmányait egy autista gyerek – emlékszik vissza Novákné Finta Csilla, aki azóta is folyamatosan hallgatja a családok panaszait. Szétszóródva próbálnak meg helyt állni ebben a lehetetlen helyzetben. A gyerekek nagy többsége október közepéig semmilyen fejlesztést nem kapott. Vannak, akik ezt magán úton tudták pótolni. Da vannak olyan családok, akik ezt nem teheték meg anyagilag. A gyermekük állapota viszont így leromlott, sok esetben megjelentek a kihívást jelentő viselkedés tünetei. Elkezdtek bezárkózni, volt, akinek migrénes rohamai lettek. Nagyon nehezen viselik, hogy új helyen, az osztálytársak szétszakítva kezdték meg a tanévet. Többen mesélnek arról, hogy a szülői közösségek rossz szemmel néznek rájuk, gyermekeiket pedig kiközösítik az osztálytársak.

Ha a gyermekek jogait szem előtt tartjuk, akkor egyével kellett volna megvizsgálni, hogy kinek, milyen ellátásra van szüksége, és annak megfelelő intézményt kellett volna ajánlani a számára. Ehhez képest OM azonosítóval, név nélkül lettek szétszórva véletlenszerűen a szegedi iskolák között, amely intézményeket sem tájékoztattak előzetesen erről a lépésről.

Az AOSZ felajánlotta segítségét, hiszen szakértői hozzáértéssel tudták volna támogatni az átmenetet. A Szegedi Tankerületi Központ levélben küldött tájékoztatást, miszerint a jogszabályban előírtaknak megfelelően kapnak ellátást az érintett autista tanulók, a szakmai munkáról pedig közvetlenül az érintett oktatási intézményektől tájékozódjanak. Az AOSZ meghívta azokat az oktatási, nevelési intézményeket, amelyekhez a Wesley iskola autista tanulói kerültek. Az egyeztetés lezajlott, melyen az AOSZ elnöke, jogásza és a szegedi AOSZ Info-Pont munkatársa is részt vett.

A legnagyobb létszámban a Szegedi Bárczi Gusztáv EGYMI fogadott a Wesley Iskolából autizmussal élő diákokat. Mucsiné Erdei Mónika főigazgató asszony helyszínt és vendéglátást ajánlott a személyes megbeszéléshez, a találkozó megszervezésében is nagy szerepet vállalt. Összességében elmondható, hogy az intézmények bizalommal működtek együtt, egymást segítve, pozitívan állnak a helyzethez és a feladatokhoz, lehetőségeihez mér-

Tiltakozás

ten igyekeznek minél több mindent megtenni a diákok érdekében és nyitottak a közös munkára. A Szegedi Bárczi Gusztáv EGYMI-ben 14 autizmus szakirányú végzettségű gyógypedagógus dolgozik, közülük több szakirányos végzettségű kolléga az utazó gyógypedagógusi hálózatban végzi munkáját. Segítségükkel a Bárczi EGYMI azt a magas színvonalú szakmai segítséget is tudja biztosítani az integráló intézményeknek, amely segítségével az autista tanulók jóllétét biztosító szakszerű oktatási körülmények megvalósulhatnak.

A Wesley iskolának 2011 óta volt egy működőképes alapítványa, ami a bezárás ellenére is megmaradt. Az alapítvány vezetője Novákné Finta Csilla elmondása szerint, mivel rendelkeztek pénzbeli alapokkal, így – egyeztetve a Wesley pedagógusaival – elindítottak egy fejlesztő házat, amiben próbálnak olyan gyerekeknek lehetőséget biztosítani, akik azt nem, vagy nagyon kis mértékben kapják meg. Egészen minimális óradíjat határoztak meg. Szociális alapon pedig ingyenességet is tudnak adni. Gyógypedagógia- és mozgásfejlesztést, iskolába felzárkóztató foglalkoztatást, logopédiát és érettségire való felkészítést is terveznek. Gégény Noémi is úgy érzi, hogy a fejlesztő ház nagyon sokat adhat a gyerekeinek, de azt az egész napos ellátást, amit a Wesley tudott biztosítani, sajnos nem fogja tudni visszahozni.

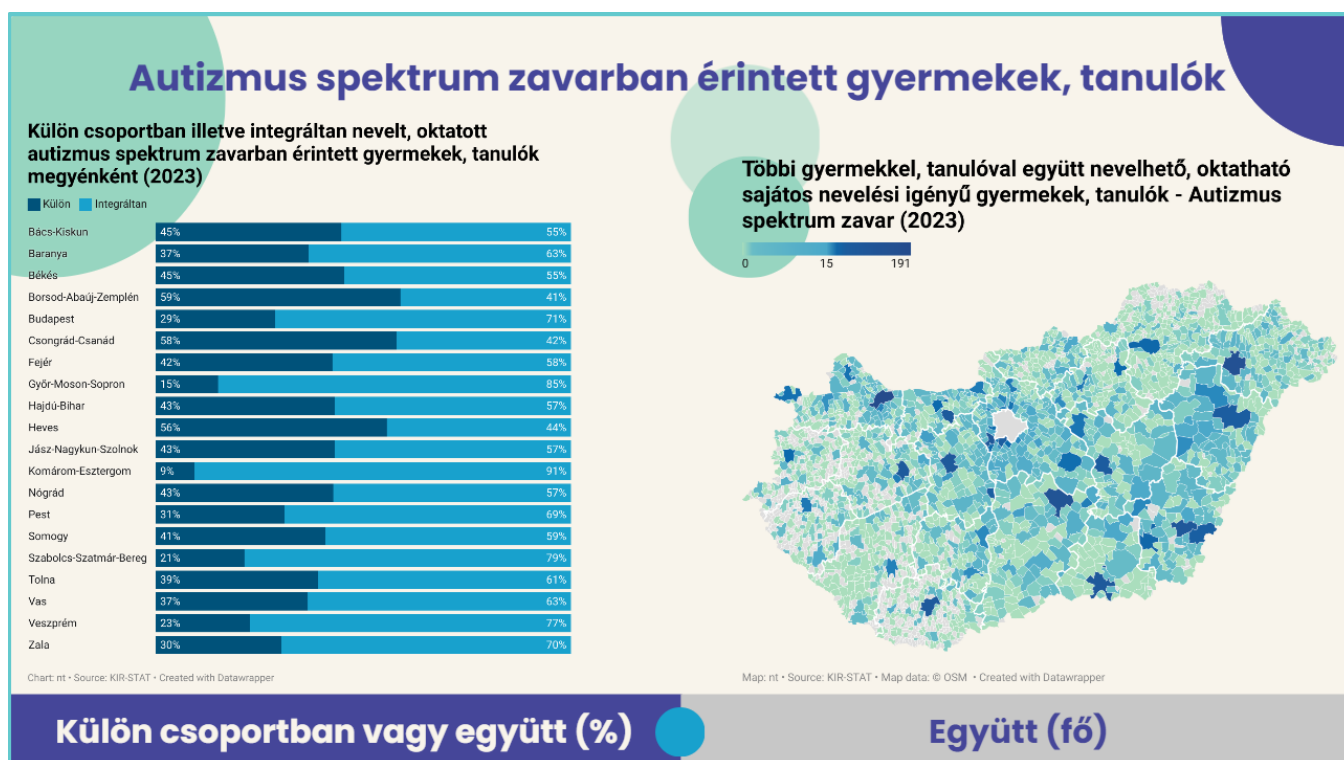
Magyarországon szinte alig van a fogyatékossgal élő gyermekeknek az oktatáshoz való jogukra vonatkozó joggyakorlat.. Tömegével kellene megindítani a pereket, hogy legyen következménye az ilyen jogsértéseknek. Persze érthető az inaktivitás, hiszen sokszor nincsen anyagi háttér, kitartás és erő. Ezzel tisztában vannak a döntéshozók is, ezért történhet meg az, ami megtörtént Szegeden is.

Csesznák Anikó

Ellátás nélkül

Érintetlen területek az országban

A gyerekek, fiatalok hazai autizmus specifikus oktatása egy igen kiemelt feladatkört hoz magával. A problémákra és hiányosságokra folyamatosan megoldást kell találnia az érdekvédelemnek. Ahhoz, hogy megfelelő helyen tudjanak segíteni és hogy a megfelelő helyre kérjék a támogatást, hiteles adatokra van szükség. A Szegedi Tudományegyetem, az Autisták Országos Szövetségének felkérésére, az oktatási rendszerről ad egy folyamatos értékelést, ami az autista tanulók helyzetéről mutat majd valóságos képet.

A korábbi években is voltak természetesen adataink – kezdi az együttműködés okait részletezni Kővári Edit, az Autisták Országos Szövetségének (AOSZ) elnöke – de most nem csak pillanatképeket szeretnénk kapni, hanem a folyamatokat is látni akarjuk. Például a tanulók számának növekedését, az összetételüket, a lehetőségeiket. Az információk persze a jelenben is segítenek, de nagyon sok mindent előre is vetíthetnek. Hányan kerülnek majd középiskolába vagy felsőoktatásba? Kiről vélelmezhető, hogy nappali ellátásra lesz majd szüksége felnőttkorban? Az adatok közép és hosszú távon is megmutatják az érdekvédelmi feladatokat. Ennek köszönhetően pedig lenne hová érkeznie

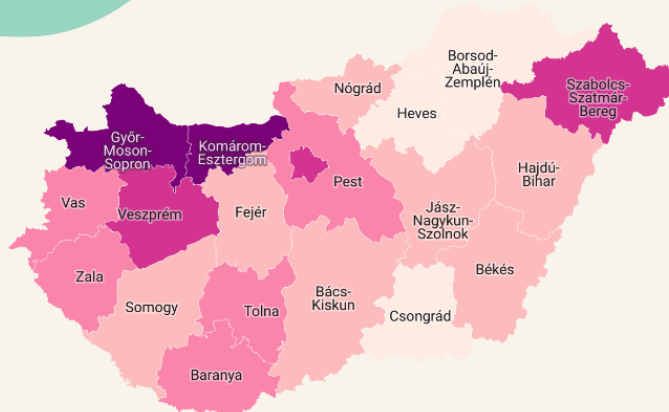
a felnövekvő autista gyermekeknek, és nem vagy nagyon kis mértékben találkozónánk váratlan helyzetekkel.

A Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális képzési karán működő Szociális munka és Szociálpolitika tanszék főiskolai docense, Dr. Nagy Terézia az éveken keresztül összegyűlt adatok elemzésébe kezdett. Elmondása szerint egész térségek állnak érintetlen területként, azaz nincsenek fejlesztő szakemberek és nincsenek autizmusban érintettek a statisztikában. – Először arra gondoltam, hogy talán pontatlan az adatkérés, vagy nem volt reprezentatív a felmérés – idézi fel a munka kezdetét a főiskolai docens – de amikor megérkeztek az új adatok, megdöbbenésemre

Autizmus spektrum zavarban érintett gyermekek, tanulók

Integrált oktatásban résztvevők aránya az autizmus spektrum zavarban érintett gyermekek körében (2023)

■ < 51
 ■ 51–60.9
 ■ 60.9–70.8
 ■ 70.8–80.7
 ■ ≥ 80.7

Map: nt • Source: KIR-STAT • Created with Datawrapper

Integrált oktatásban az arány

Területi különbségek

két szélsőség: 50%-nál kevesebb, 80%-nál több integrált

Integráltság és értelmi fogyatékoság kérdése

Mindenkit, akit lehet, integrál a rendszer?

Ha igen, akkor miből adódnak a területi különbségek?

A kevésbé integráló megyék sajtósága

Miben más az a megye, ahol kisebb arányban vesznek részt integrált oktatásban?

Kérdésfelvetés

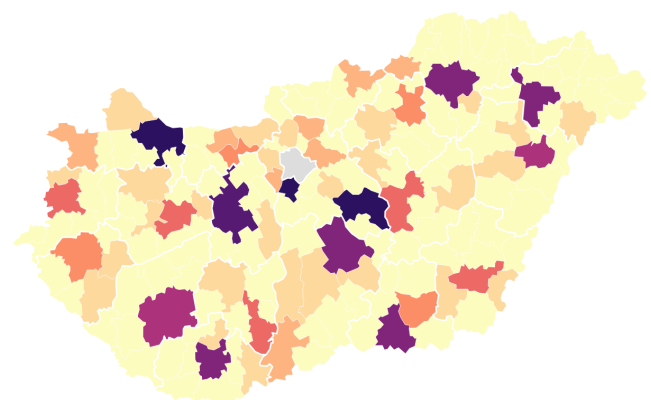
kiderült, hogy ez a valóság. Hatalmas területi egyenlőtlenségek vannak Magyarországon. Gyerekek vannak el látatlanul, vagy pedig több kilométert kell utazni, hogy megkapják a megfelelő fejlesztést. A főváros és nyugati megyeszékhelyek viszont a többi várossal, településsel ellentétben, több és jobb lehetőséget tudnak biztosítani.

Az is kiderült – folytatja Dr. Nagy Terézia – hogy a hátrányos területeken ugyan vannak integrált intézmények, de nem mindig azért, mert elkötelezettek az integrált oktatás mellett, hanem mert másként nem tudják ellátni az autista gyerekek fejlesztését. Így a tanulók – ha nem társul az autizmus mellé egyéb fogyatékoság – mehetnek a normál osztályokba, ahol viszont továbbra sem megoldott a megfelelő szakember jelenléte.

Továbbá az is kiderült, hogy a diagnosztizált gyerekek és az oktatásban megjelentek száma eltér a 6 és 24 éves kor közötti korosztályban. 1000-1200 gyerek ugyan rendelkezik diagnózissal, de az oktatási rendszer nem tud róluk. Mi lehet ennek az oka? Vagy nem kerül át az egészségügyi diagnózis az oktatási rendszerbe, vagy nem veszik figyelembe sok-sok tényező miatt? Az biztos, hogy a rendszeresített fejlesztéshez ebben az esetben sem jutnak hozzá a gyerekek.

És persze még rengeteg terület feltáratlan, amivel a jövőben szeretnénk majd foglalkozni – zárja gondolatait Dr. Nagy Terézia. – Hogyan terelődnek a gyerekek az egyéni tanrend felé? Sokan lemorzsolódnak és nem fejezik be tanulmányaikat, még az átlagos vagy átlag feletti intellektusú autizmusban érintett gyerekek sem, mert nem kapják meg azt a segítséget, amivel sikerrel

Járások az ott dolgozó gyógypedagógusok száma szerint

Map: nt • Source: Oktatási Hivatal • Map data: © OSM • Created with Datawrapper

végig járhatnak a nyolc osztályt, a gimnáziumot és talán az egyetemet is. Mi lehet ennek a hátterében?

Az AOSZ régóta foglalkozik az oktatás hiányosságai-val. Fontos látni, hogy nincsen minden megoldva, mint ahogy azt fentebb is láthattuk. A térképekre felvitt adatok, a diagrammok mind azt segítik, hogy egy döntés legyen adat alapú. Kővári Edit ezt megerősítve elmondta, hogy egy-egy tárgyalás alkalmával, amikor a döntéshozók elé kell vinni a megoldandó feladatokat, nem mindegy, hogy a tapasztalatokra hivatkozva tud felvázolni egy bizonyos helyzetet, vagy ott van feketén-fehéren, számszerűen a tény. Az egyetemi stratégiai felmérés tehát egy megalapozó háttér munkaként áll az AOSZ érdekvédelmi tevékenysége mögött.

Csesznák Anikó

Áttekintés az egészségügyi irányelvről

Az előző számban az oktatási irányelveket tekintettük át, most pedig az egészségügyi irányelvet mutatjuk be. Az SNI Irányelvhez hasonlóan ez a dokumentum is fontos hivatkozási alap lehet, hiszen jogszabályként jelenik meg, illetve olyan megalapozott információforrás, mely szakmai kapaszkodókat adhat bizonytalanság esetén az autizmus területén.

A magyar egészségügyben az autizmusra vonatkozóan 2008-ban jelent meg az első szakmai irányelv. Jelentőségét akkor és azóta is az adja, hogy az irányelv összefoglalja az autizmussal kapcsolatos tudományos kutatásokkal megalapozott, nemzetközi konszenzus által övezett alaptényeket, továbbá meghatározza a korszerű diagnosztika és ellátás alapjait. Az irányelv tehát olyan közös, egységes szabályozó dokumentum, ami a minőségi ellátás biztosítása érdekében született.

Bár az egészségügyi irányelv kifejezetten az egészségügy rendszerére és az egészségügyi ellátásokra vonatkozik, az alábbi áttekintés talán rávilágít, hogy tartalma miért lehet hasznos és fontos az érdekvédelem, a családok és a szakemberek szélesebb köre számára is. Mindannyian tapasztaljuk, hogy nagyon sokféle nézet, vélemény, megközelítés lát napvilágot az autizmus spektrum fogalmával, kialakulásával, diagnózisával és a támogatás hatékony módszereivel kapcsolatban. A különféle nézetek tudományos megalapozottsága azonban gyakran kérdéses, vagy akár teljesen hiányozhat is. Fontos tehát, hogy rendelkezésre álljanak olyan szakmai dokumentumok, melyek segíthetnek eligazodni a kü-

lönböző megalapozottságú információk tengerében. Különösen igaz ez a támogatás, fejlesztés módszerei tekintetében. Természetes, hogy az érdekeltek követik a szakterület híreit és minden új, vagy újnak tűnő ötlet érdeklődést vált ki. A jónak tűnő ötleteket azonban fontos tüzetesebben is megvizsgálni, mivel vannak közöttük olyanok, melyekkel kapcsolatban nincs, vagy még nincs elegendő tudományos bizonyíték és vannak, amelyeket határozottan elvetnek a kutatási eredmények fényében vagy kifejezetten ártalmasnak bizonyultak. A kutatásokkal alátámasztott, specifikus és hatékony módszerek sem egyformán hasznosak mindenkinek, így fontos tájékozódunk, hogy mely területeken, milyen életkorban és milyen képességprofil esetében ajánlott egy-egy módszer.

Bár az irányelv meglehetősen tömör és szaknyelven megfogalmazott szöveg, mert elsősorban az egészségügyi szakembereknek szól, a tájékozódást az alapvető kérdésekben mindenképp segíti.

Az irányelv felépítése, a fő tartalmi egységek állandók maradtak az első megjelenés óta.

Az alábbiakban áttekintjük, milyen fontos kérdésekre találhatunk megbízható választ a dokumentumban. A bevezető részben az alapfogalmak definíciója és a szakterületen gyakran használt betűszavak értelmezése olvasható, majd áttekintést találunk a téma hazai helyzetéről.

A dokumentum legfontosabb részét a különböző erősségű ajánlások és azok rövid magyarázatai alkotják. (Az ajánlások erőssége a kapcsolódó tudományos bizonyítékok minőségén alapul.)

A szűrés és diagnosztikus felmérés fejezet áttekintést ad a gyakori tünetekről, a komorbid (társuló) állapotokról és betegségekről, a szűrő eszközökről, a diagnosztikus eljárásról és eszköztárról, valamint a differenciáldiagnosztika kérdéseiről.

A Terápia/fejlesztés/támogatás fejezet összegzi a tudományos kutatásokkal támogatott megközelítések közös módszertani alapjait és tisztázza, hogy a gyógyszeres támogatásnak csak kiegészítő szerepe lehet. A

fejezet összefoglalja a legfontosabb fejlesztési területeket, melyek a következők: szociális-kommunikációs képességek (pl. kooperáció, partner monitorozásának tanítása), a kommunikáció (pl. alternatív és augmentatív kommunikáció tanítása), rugalmas viselkedésszervezés (pl. sztereotip, beszűkült viselkedések és érdeklődés, a nem funkcionális rutinokhoz való ragaszkodás kezelése), kognitív, önállósági, önellátási, valamint munka- és szabadidős készségek. A területek meghatározása orientálhatja a szülőket és szakembereket, amikor mérlegelik, mi várható a kiválasztott, vagy elérhető fejlesztéstől. Napjainkban sok olyan módszert is kínálnak autista gyerekek és felnőttek támogatására, melyek a felsorolt területekhez egyáltalán nem kapcsolódnak, érdemes tehát tudatosan választani a kínálatból. Gyakori félreértés például, hogy valamely népszerű mozgásfejlesztés helyettesítheti a célzott kommunikáció fejlesztést, de ez sajnos tévedés.

Az irányelv hangsúlyozza azt a nyilvánvaló, de ma még nem könnyen teljesíthető elvárást is, hogy az autizmus területén képzett, tapasztalt szakemberek vegyenek részt a fejlesztésben. A támogatás tartalmi és módszertani kérdéseit különböző életkorokra bontva is bemutatja a fejezet.

A támogatás pszichológiai-pedagógiai módszereit és célterületeit követően a gyógyszeres kezelés lehetőségeit és korlátait fejti ki a dokumentum. Ebben a részben újra megerősíti az irányelv, hogy az autizmus alaptüneteire vagy kimenetelére jelenlegi tudásunk szerint a gyógyszerek nincsenek hatással és bemutatja, hogy milyen tünetcsoportokra, társuló állapotokra alkalmazhatók gyógyszerek.

Az irányelv VII. fejezetben áttekintés olvasható arról, hogy a különböző végzettségű szakemberek milyen feladatokat látnak az autista gyerekek és felnőttek el látásában az életút során a különféle intézményekben.

A mellékletek szintén informatívak lehetnek, akár a szülők, akár a szakterületen tájékozódni kívánó szakemberek számára. Többek között áttekintést találunk az autizmus jellegzetes tüneteiről a különböző életkori

szakaszokban, e mellett hasznos, interneten elérhető kiadványok és szülőknek ajánlott könyvek listája is megtalálható a mellékletekben. Szintén praktikus és jól használható az alvásnapló és a gyógyszernapló, melyek vezetése nélkülözhetetlen a gyógyszeres támogatások esetében. Hasznos lehet az autizmus területéhez kapcsolódó jogszabályok listája is, habár 2020 óta minden bizonnyal voltak már változások. Szintén a mellékletben kapott helyet, az 1. számú táblázatban a tudományos evidenciákkal nem alátámasztott terápiák köre. Ezek a terápiák három fő kategóriába sorolhatók abból a szempontból, hogy milyen kockázatot jelenthetnek. A kockázatot, veszélyt jelentő eljárások egy csoportja esetében az autizmus-specifikus hatást napjainkra egyértelműen meg is cáfolták a kutatások, tehát ezek alkalmazása nem csupán hatástalan, hanem veszélyes is. Meglepő módon, ezek a hatástalan és veszélyes eljárások időről-időre mégis felbukkannak, így fontos felhívni a figyelmet arra, hogy nem alkalmazhatók autizmus esetében. Egy példa erre a kombinált védőoltások elutasítása az autizmus kialakulásának megelőzése céljából, melyet évtizedekkel ezelőtt megcáfoltak, de az oltásokkal kapcsolatos aggodalmak ennek ellenére fennmaradt.

Mivel az egészségügyi szakmai irányelveket az illetékes minisztérium rendelet formájában adja ki, tartalmát kötelező (lenne) figyelembe venni. Az irányelvek érvényessége időhatáros, ami biztosítékot jelent arra, hogy az aktuális tudományos kutatások eredményeinek megfelelően frissül a tartalom. A legutóbbi dokumentum éppen 2024-ig volt érvényben, így a frissített változat megjelenése a közeljövőben várható.

Őszi Tamásné gyógypedagógus

Felhasznált irodalom:

2020. EüK. 12. szám EMMI irányelv 3

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma egészségügyi szakmai irányelve az autizmusról/autizmuspektrum zavarokról

https://www.hbcs.hu/uploads/jogszabaly/3171/fajlok/2020_EuK_12_szam_EMMI_iranyelv_3.pdf

KÖSZÖNJÜK A NEKÜNK FELAJÁNLOTT 1%-OKAT!

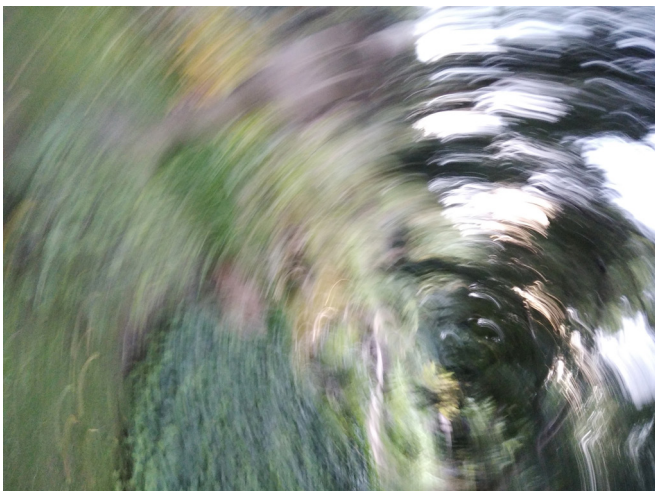
A Nemzeti Adó- és Vámhivatal közzétette kimutatását az 1%-os felajánlásokról. Az Autisták Országos Szövetségrészére felajánlott összeg 4 708 613 Ft volt idén. Hálásak vagyunk mindenkinek, aki adója 1%-ával támogatta szövetségünket! Ez az összeg hozzájárul ahhoz, hogy munkánkat folytatni tudjuk,

szolgáltatásaink a jövőben is ingyenesen elérhetőek maradjanak az autizmusban érintett családoknak. Nagy öröm számunkra, hogy az autizmus ügye egyre biztosabb és szélesebb körű társadalmi támogatottságot élvez! Köszönjük!

Képeken látható lelkületek

Az autizmus sokszínűsége a „Kamerán át” kiállításon

Az Autisták Országos Szövetsége (AOSZ) 2024. november 30-án újra megrendezte az AOSZ napot, aminek célja, hogy a szervezet munkásságát, törekvéseit, valamint az éppen aktuális szakmai kutatások eredményeit, az autista emberek és családjaik életét meghatározó folyamatokat bemutassák. A rendezvény fővédnöke volt Nyitrai Zsolt miniszterelnöki főtanácsadó. Az egész napos esemény programjai közül a „Kamerán át” fotókiállításról tudhatnak meg részleteket. Szarka Klára kurátort, fotótörténészt kérdeztem, akinek a gondozásában valósult meg a válogatás a Premier CultCafé-ban az AURA Autistákat Támogató Közhasznú Egyesület ASD Focus Club tagjainak fotóiból. A kávézóban Dénes Tamás, Hanák József, Nagy Dániel, Nógrádi Áron, Petrás Bence, Rajczy Mátyás és Van Hoye Joel munkái láthatók. A fotóklub vezetője Csendes Péter fotóművész, oktató.

Nógrádi Áron: Szédület

Egy különleges, nem megszokott helyszín ad otthont az AOSZ napi kiállításnak. Valamilyen koncepció szerint válogatott az ASD Focus Club által küldött képekből?

Mivel a helyszín valóban egy átlagostól eltérő, színes és impulzív hely, ezért a fotók nagyon jól beillenek az összképbe, hiszen azok is egy színes kavalkádot alkotnak. A koncepciót a rendelkezésemre álló anyag alapján, arra támaszkodva tudtam kialakítani. A klub tagjainak és Csendes Péter mentor, fotóművésznek a megítélésére hagyatkozva dolgoztam azokból a képekből, amiket ők alkalmasnak találtak. A sokféleségükre igyekeztem ráerősíteni a válogatásommal.

Ön a szakmában rendkívül jártas, mind a fotózás történelmének területén, mind a sajtóban jelenleg megjelenő

Rajczy Mátyás: Vízi Orgona

munkák tekintetében. Ténylegesen széles rálátása van erre a világra. Az ASD Focus Club fotósai hobbi szinten tanulják és gyakorolják a fotózás technikáját. Szakmailag mi a véleménye a munkájukról?

Annak ellenére, hogy nem ez a munkájuk, a fiatalok alkotásain látszik, hogy nagyon igyekeznek, az is látszik, hogy van egy megfelelő vezetés, tanítás és jó munkákat adnak ki a kezükből. Különböző műfajokban mozognak, ami azért hasznos, mert így valóban tudnak fejlődni, a fotográfiának a hihetetlen gazdag sokféleségét így tudják megismerni. Később majd képesek lesznek ezáltal kiválasztani, hogy személy szerint kihez mi áll közelebb. A válogatásban vannak különleges dolgok is. Például többen hajlamosak az analitikus látásmódra,

Hanák József: Árnyék

tehát mélyen vizsgálódó látásmódra. Ugyanakkor nagyon üdítő, hogy milyen hihetetlenül gazdagon asszociálnak. Persze nem akarok a dolgok mögé láttatni semmit, de azt gondolom, hogy talán ebben különbözhet egy autista fotós a többi szakmabelitől.

Összességében elmondható, hogy csodálatos dolog a fotográfia, sok mindent tud adni az embereknek, azoknak is, akik művelik, a modelleknek is, de azoknak is, akik megnézik majd a fotókat. És ha most kiemeljük az alkotó embert, akkor csodálatos látni azt, hogy a fotográfia, a fényképezőgépet arra használják, hogy megmutassák az emberekkel, világgal való kapcsolatukat. Ha valaki befelé fordul, rossz élményekben volt része, a képek készítése során ezen megpróbál változtatni. A kamera és magának a fényképezésnek az aktusa olyan, mint kapcsolatteremtő lehetőség. Ez valami csoda, ettől én mindig meghatódok. Aztán pedig majd egy plusz élményt jelenthet az, hogy a kiállításon hogyan dekódolják az üzenetét a nézők. Ezek mind-mind töltik, okosítják az embert és jó irányba változtatják az életét.

Tematika szerint milyen képeket választott a kiállításra?

Nagyon gazdag az összeállítás. Van tájkép, városkép, elkapott pillanat, önarckép, modell portré, aztán vannak metaforikus képek, ahol látom ugyan, hogy mi van a képen, de azt is értem, hogy azon túlmutató jelentése van. Nem azért lett lefényképezve egy dolog, mert annyira érdekes, hanem amit belegondolunk, az az érdekes. Vannak manipulált fotók is, bemozdított, utólagosan átalakított képek, amik egy újfajta világba transzformálják a látványt.

Amikor egy kiállítás képeinek elhelyezésén gondolkodik, akkor vannak-e olyan elvek vagy szempontok, amik alapján egy adott fotó adott helyre, vagy adott csoportba kerül?

Persze, ez a legizgalmasabb a kurátori munkában, ezt nagyon lehet szeretni. Két dolog és nyilván még nagyon sok minden van, aminek talán nincs is tudatában az ember, amikor egy kiállítást rendez, mert nem mindig racionálisak a döntések. Az érzéseink, a múltunk, a mindenféle egyéb hozott képességek hatással lehetnek ránk. De két dolgot azért csak kiemelnék. Egyrészt nagyon számít az, hogy mit ábrázol a kép, tehát hasonló témákat megpróbálok egymáshoz közel tenni, de azért ez sem egy kőbe vésett szabály. A másik nagyon fontos szempont, hogy milyen annak a képnek a vizuális hangulata. Nagyon érdekes, hogy ilyen helyzetekben képek tudnak együttműködni, sőt mi több, még érdekesebbé válnak, felerősítik egymást. Azt gondolom, hogy a laikus néző ugyan nem gondol bele ezekbe a háttér rendező elvekbe, de megérzi a különbséget az esetlegesen és a tudatosan kihelyezett képsorok között.

Milyen tapasztalásai voltak ennek a kiállításnak a kurátori tevékenysége közben?

Összességében örülök, hogy bekerültem ebbe a projektbe. Egy nagyon sűrű időszakban kaptam a felkérést, de nagyon rokonszenves volt az ügy, aminek a megjelenítését ilyen formában egy érdekes kihívásnak találtam. Szakmailag pedig jó volt látni, hogy milyen jó munka folyik az ASD Focus Clubban, és szívből gratulálok Csendes Péternek, aki egyengeti a fotósok útját.

Van Hoyer Joel szemével a világ

„a szépérzékelem irányít, amikor egy gyönyörű dolgot meg akarok örökíteni”

Az ASD Focus Club létrejöttének történetét és célkitűzéseit már megismerhették az Esőember előző számában, hiszen akkor Csendes Péterrel fotóművésszel, a klub vezetőjével részletesen beszélgettünk arról, miként jött létre az ASD Focus Club, hogyan oktatja, mentorálja a fotósokat az összejöveteleken, miként készülnek el azok az alkotások, amik kiállításokon is megállják a helyüket. Most viszont egy olyan sorozat veszi kezdetét, ahol nem csak a csapatot összességében, hanem külön is szeretném bemutatni a club tagjait, az általuk készített képeken keresztül, a gondolataikat átadva és természetesen Csendes Péter is megosztja tanítványaival kapcsolatos tapasztalatait, érzéseit.

Elsőként Van Hoyer Joelnek, egy 25 éves fiatalnak a fotózással kapcsolatos igen érdekes meglátásait hozom el Önöknek. Joel Belgiumban született, de két éves kora óta él Budapesten. Londinerként dolgozik egy szállodában. Ugyan szociálisan még nem annyira nyitott, de nagyon szívesen segít a hazánkba érkező utazóknak. Kiváló angol tudásának köszönhetően pedig szereti megismerni a különböző nációk képviselői által a külföldi városokat, országokat.

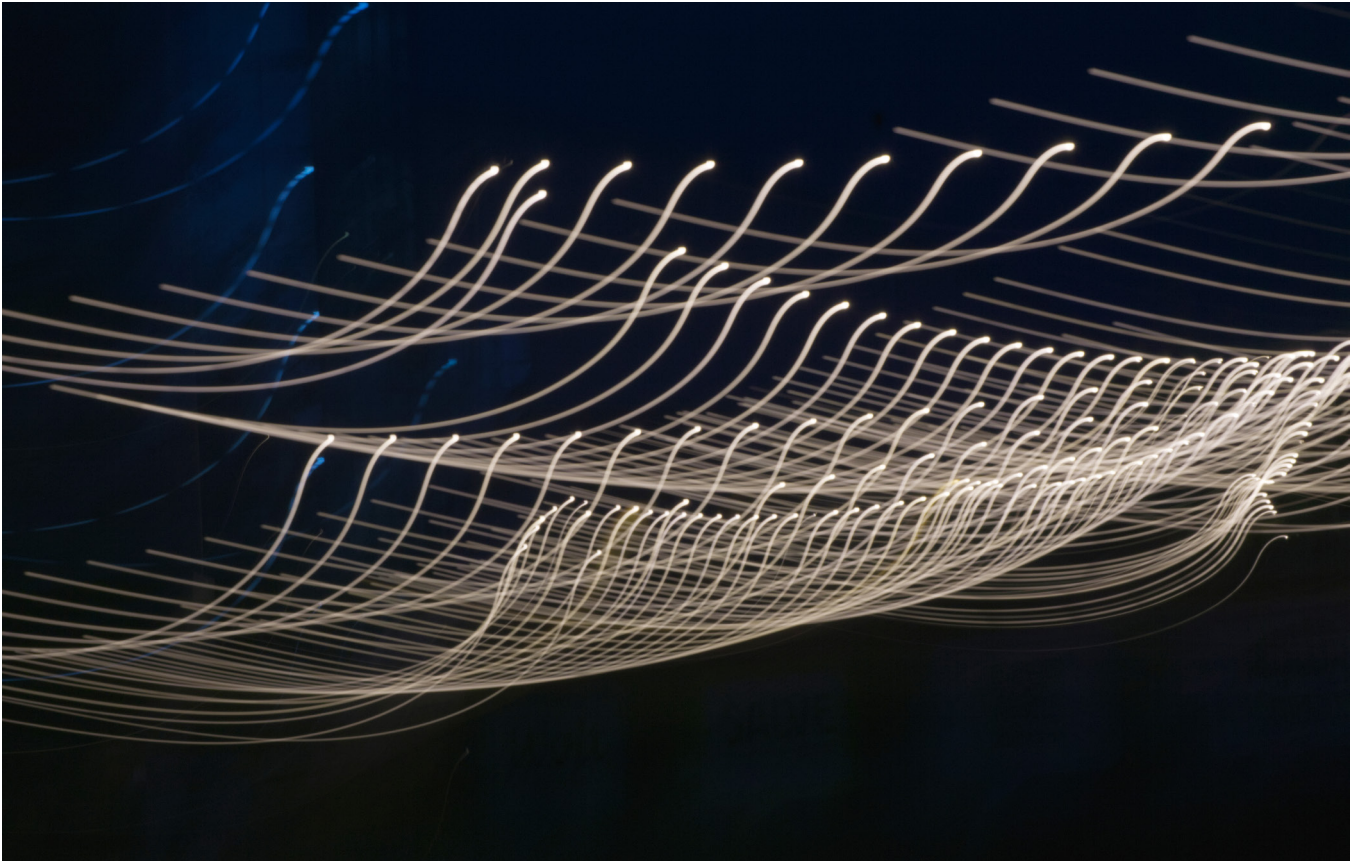
Arra a kérdésre, hogyan és mikor indult nála a fényképezés iránti elhivatottság, Joel felidézte azt a pillanatot, amikor az AURA Egyesületnek köszönhetően megismerte Csendes Pétert. A klubtagokkal együtt kipróbálhatta a fotózást és rögtön kiderült, hogy milyen tehetséges ezen a területen. Péter is emlékszik erre a találkozásra. Elmondása szerint Joel már akkor nagyon felkészülten érkezett.

Majd később kiírtak egy támogatási pályázatot autizmusban érintett emberek számára különböző művészeti ágakban. Joel fotósként jelentkezett, meg is nyerte ezt a lehetőséget. Egy évre elegendő privát tanóra és kellékekre kapott pénzt. Csendes Pétert választotta tanárának. Ez alatt az egy év alatt kipróbálhatta a különböző fotós szakágakat és elsajátította a fotózás alapvető elméleti és technikai lépéseit. Péter szerint ezeknek az intenzív és személyre szabott találkozásoknak köszönhetően nagyon szépen fejlődött tovább a tehetsége, gyakorlatilag egy professzionális fotós vált belőle.

Vajon egy ilyen nagy tapasztalattal és tudással rendelkező fiatal művésznek már lehetnek-e kedvenc mű-

Miért ne?

Este a fények szárnyain

fajai, amely területeken szívesen alkot? Joel mentora kifejtette, ahhoz, hogy valaki megtalálja a hozzá legközelebb álló kifejezési formát, nagyon sok gyakorlás szükséges. Szép dolgokat tud megjeleníteni a fotóin és nagyon jó művészi meglátásai vannak, de még keresi a hozzá közel álló területet. Joel megerősítette az elmondottakat. Abszolút kedvenc műfaja még valóban nincsen. A street vagy panoráma fotók igencsak elnyerték a tetszését. Nagyon szereti az épületeket. Ehhez Péter hozzá is fűzte, hogy mivel Joel szeret utazni, jól vissza tudja adni az utazások hangulatát a képei segítségével.

Egyelőre céljai nincsenek a képekkel, hobbi szinten magának készíti a fotókat. Az a bizonyos hatodik érzék, a szép érzéke irányítja, amikor egy gyönyörű dolgot meg akar örökíteni. Ha vannak kiállítási lehetőségek, akkor nagyon jó érzéssel tölti el, amikor megdicsérik az alkotásait. Ez egy visszajelzés, hogy egyetértenek vele a szépséget illetően. Joel szerint egy fotósnak nagyon sok idő kell ahhoz, hogy már rutinosan használja a különböző technikákat és el tudjon mélyülni a részletekben, ami akár a védjegye is lehet a jövőben. Péter ezen gondolatok mentén azért megjegyezte: nagyon sajnálja, hogy mentorálta csak kampányszerűen fotózik és nem ez a fő hobbija.

Joel büszkén mesélt az ICM technikáról, amikor hosszú záridővel direkt bemozgatja a kamerát és egy

kicsit absztraktabb elmosódott kép jelenik meg. Az ő felszerelése viszont nem szerette ezzel a módszerrel a nappali fényeket, ezért az esti sötétséget hívta segítségül és az utcalámpák fényeit is lencsevégre kapta. A fényelfestés és az ICM keveréke jött létre, amiből nagyon különleges alkotások születtek.

Majd folytatja a sort, mert van még olyan elismerés, amire büszke lehet. A kép, amiről mesél azért különleges, mert egy olyan területhez tartozik, amiben nem a legjobb. Ez pedig a modell fotó. Nem nagyon látja át a test arányait és hogy annak milyen kifejező hatásai vannak. Viszont egy Péter által szervezett utcai modell fotózás alkalmával sikerült elkapnia egy nagyon szokatlan pózt. Nézegette, elemezgette, nem volt mindennapi a látvány, majd feltette a kérdést magának, hogy miért ne maradhatna? A kép címe is ez lett. Az Esernyős Galériában két hónapig volt kiállítva a *Miért ne?* című képe.

Megtetszett a fényképészetben az is, hogy mások véleménye nélkül, saját motivációból és erőből hajtva is lehet sikereket elérni – zárja gondolatait Joel. A szociális képességek területén azért úgy érzi van még hova fejlődnie. Péter szerint egy embernek a személyiségét a fotózás tudja fejleszti. Megtanulja, hogy ne féljen a többi embertől, hogy ne legyen túl gátlásos és megtanulhat bizonyos a társadalmi normákat.

Mentorok segítik az álláskeresőket

Könnyebbé válhat a munkavállalás folyamata

A köznevelési rendszer vége egy új helyzetet hoz előtérbe, amivel a legtöbb ember legalább egyszer találkozik az életében. Az iskola után mindenki felmerül a kérdés, hogy mi lesz vele, hova tovább. Természetesen az autista személyeket és családtagjaikat is foglalkoztatja ez a terület. A családban élő fogyatékos embereknek állapotukkal összefüggően két lehetősége van: ellátásba kerülnek – a napközbeni ellátás keretében – vagy pedig munkát vállalnak. Az utóbbi, tehát a munkavállalás lépéseit szeretné könnyebbé tenni az Autisták Országos Szövetségének (AOSZ) legújabb kezdeményezése, a rehabilitációs mentorhálózat, aminek részleteibe Ádám Tímea, szakmai vezető ad betekintést.

A rehabilitációs mentor az a személy, aki a megváltozott munkaképességűeket – az autista személyeket is ideértve – felkészíti a munkaerőpiacon, az akkreditált foglalkoztatásban vagy az intézményi foglalkoztatásban történő elhelyezkedésre. Segíti az érintett útját, hogy helyt tudjon állni a munkahelyen, hogy képes legyen követni a szabályokat, előírásokat, részt vesz a munkatársakkal való kapcsolat kialakításában.

Jelenleg Magyarországon egy-két szervezet végez mentor képzést, de ezek nagyon lokálisak, tehát országos hálózat nincs, különösen nem jellemző az autizmus specifikus mentorképzés. Ezért az Autisták Országos Szövetségének célkitűzései között szerepel, hogy kialakít egy országos mentorhálózatot – avat be a tervekbe a szövetség szakmai vezetője. Hiszen fontos, hogy egyre több legyen azon autista személyek száma, akik el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon.

Ádám Tímea elmondása szerint, akkor lesz egy mentornak fontos feladata, amikor az autizmusban érintett személy kikerül a köznevelés rendszeréből. Ilyenkor a szülők, a fiatalok is megkereshetik a segítő szakembereket. Közösén feltérképezhetik az adott környezetben elérhető lehetőségeket. Emellett pedig egyéb csoportokkal, illetve az AOSZ saját vármegyei tagszervezeteivel együttműködve terveznek találkozókat a munkát keresők és a munkáltatók részvételével.

Az AOSZ érdekvédelmi feladataik között szerepel persze az is, hogy a vállalkozások, cégek vezetőit tájékoztassák a Magyarországon érvényben lévő jogszabályokról, hiszen aki megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztat, annak a rehabilitációs hozzájárulási adója csökken. Az AOSZ szakmai vezetője úgy érzi, ma még nagyon sokan idegenkednek attól, hogy autista személyt

vegyenek fel egy adott állás betöltésére. A mentorhálózat égisze alatt cél az is, hogy hiteles információkat juttassanak a munka világába az autizmusról.

De vajon milyen kompetenciákkal kell rendelkeznie annak, aki autista fiataloknak szeretne segíteni a munkába állás sokszor nehézkes útján? A szociális területen jártas Ádám Tímea elmondása szerint egy megváltozott munkaképességű személy mellé rendelt segítő a fogyatékoságának megfelelő támogatást tudja nyújtani. Ezzel szemben az autista emberek nagyon eltérő spektrumon

„A DESIGN REJTŐZKÖDŐ ÁRNYALATAI – SZOLGÁLTATÁSOK LÉTREHOZÁSA A FIZIKAI AKADÁLYMENTESSÉGEN TÚL” CÍMŰ SZAKMAI TALÁLKOZÓN JÁRTUNK

„A design rejtőzködő árnyalatai – szolgáltatások létrehozása a fizikai akadálymentességen túl” címmel az AOSZ közreműködésével rendezett szakmai találkozót az Óbudai Egyetem és az AccessibleEU, ahol mérnökök és olyan döntéshozók is részt vettek, akik fontosnak gondolták a témákat. Az előadásokat több mint 30 érdeklődő kísérte figyelemmel a helyszínen és körülbelül ugyanennyien nézték online. Dr. Laki Tamás köszöntötte a résztvevőket, majd bemutatta az AccessibleEU projektet. Ezután Kővári Edit, az AOSZ elnöke szülőként beszélt arról, hogy az autizmus milyen nehézségeket tud okozni a mindennapokban, hogy egy-egy szolgáltatás igénybevétele közben milyen akadályokat kell leküzdeni az autizmusban érintett családoknak. Azt, hogy az AOSZ DATA alkalmazás hogyan segít ezekben a helyzetekben, egy kisfilmen keresztül láthattuk, amit mindenki megnézhet az AOSZ YouTube csatornáján. Az AUT-PONT Alapítvány által fenntartott AUT-KÖZ-PONT Fogyatékosok Nappali Intézménye 2007-ben nyílt meg. Ez az első autizmus szempontú tervezéssel

épített nappali intézmény Magyarországon. Szántó Tamás, az alapítvány elnöke a tervezés és a működés során szerzett tapasztalatait osztotta meg, nagyon izgalmas dolgokról beszélt előadásában. Mire gondolunk először, ha az autizmus szempontú akadálymentesítésről hallunk? Ezután Békési György építészmérnök beszélt az az autizmus szempontú tervezés tapasztalatairól, arról, miután megismerte az autizmussal járó kihívásokat, újra kellett gondolnia a tervezési szempontokat. Dr. Jókai Erika rehabilitációs mérnök, a REKORE elnökségi tagja a műszaki előírások, szabványok követelményeiről, az oktatási kihívásokról és a kutatási területekről beszélt előadásában. Az AOSZ 2022 óta kiemelten dolgozik azért, hogy városfejlesztési tervek között helyet kapjon olyan nappali ellátás létrehozása, melyben felkészülten fogadják az autista felnőtteket és gyerekeket. Rövidtávú megoldások is körvonalazódnak a fogyatékosági támogatás igénylése kapcsán fennálló jogérvényesítési nehézségek ügyében.

mozognak, fontos, hogy az őket mentorálók autizmus specifikus tudás birtokában legyenek. Nagyon sok ép intellektussal élő autista embertársunk van, akik sok esetben ugyanúgy nem tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon, mint az a személy, akinek az autizmusa mellé közép súlyos értelmi fogyatékoság is társul. A munkahelyeken olyan akadályok vannak, amik az intellektussal nem köthetők össze. Az ilyen helyzetekben felmerülő problémákat kell megoldani.

A mentorképzést az Autisták Országos Szövetsége végzi majd. Az erre vonatkozó tematikát már kidolgozták, a képzésre alkalmas szakemberek is rendelkezésre állnak. A minősítési eljárás 2024. év végén fog majd lezárulni. Ha minden a tervek szerint alakul, akkor a jövő évben már el is indulhat az autizmus specifikus rehabilitációs mentorok képzése.

Az AOSZ Info-Pont irodákhoz kapcsolódóan alakítanak ki a szolgáltatást. A tervek szerint a köznevelési intézményekkel is együttműködnének. Egyrészt jövőképet mutatnának az ott tanulóknak az adott térség

lehetőségeiről. Az iskolai képzésben pedig ki lehetne alakítani egy olyan kooperációt, aminek köszönhetően a diákok megkaphatnák a megfelelő felkészítést egy adott munkahely adott területére. Minden vármegyében legalább két rehabilitációs mentor lenne szükséges, akik folyamatosan szervezik a már említett találkozásokat és kapcsolódásokat.

Az országos hálózaton túl úgy tervezik, hogy bárki számára elérhetővé válik majd ez a képzés. Például egy cég, ha nem szeretne külső segítséget kérni, akkor egyik munkatársát kiképezteheti rehabilitációs mentorrá.

A jelenlegi és jövőbeli tervek ismeretében tehát az AOSZ ezen kezdeményezésével az aggódó szülők válláról egy nagy terhet vesz majd le, hivatalként ki a munkaerőpiac különböző szereplői között, beleértve a foglalkoztatási osztályokat is. Ádám Tímea zárásként hozzátette, hogy mindezeket túl mentor hálózatuk illeszkedik abba a kormányzati törekvésbe, ami a szociálpolitika terén fogyatékoság ügyben látható.

Csesznák Anikó

Jubilál az AUT-PONT Alapítvány

Huszonöt éve az autizmusban érintett családok szolgálatában

25 évvel ezelőtt az Aut-Pont Autista Gyermekéért és Fiatalokért Alapítvány szülői kezdeményezésre jött létre, 1999-ben már az Autisták Országos Szövetsége jogelődjének, az Autisták Érdekvédelmi Egyesületének a tagszervezeteként lett. Három szociális alapszolgáltatást is nyújtanak Békéscsabán, együttműködve a város vezetésével, segítve a Békéscsabán és környékén élő autizmusban érintett személyeket és családtagjaikat. Támogató szolgáltatásaikkal és fejlesztő foglalkozásaikkal megalakulásuk óta 290 családhoz jutottak el. A jubileumi év kapcsán Szántó Tamás, az alapítvány kuratóriumi elnöke mesélt a múlttól és az elért eredményekről.

1999 őszen az autizmus miatt felmerülő kérdések és útkeresés mentén jött létre az AUT-PONT Autista Gyermekéért és Fiatalokért Alapítvány. Szántó Tamásnak, az alapítvány kuratóriumi elnökének két gyermeke van. A fiatalabbik néhány éves korában kapta meg a megfelelő szakemberektől a diagnózist: életét az autizmus befolyásolja – emlékszik vissza az édesapa. Ezután – mint minden más hasonló helyzetbe kerülő szülő – elkezdtek tájékozódni. Vajon mik azok a lehetőségek, amik megkönnyíthetik gyermekük életét, életvitelét? A kutakodás után rájöttek, hogy Békéscsabán és környékén nincs, vagy nagyon nehezen elérhető az a szolgáltatási paletta, amely mentén autizmus szempontú támogatásban tudnának részesülni. Ennek ismeretében alakult ki tehát egy olyan kezdeményezés, ahol barátok, érintettek és autizmusban képzett szakemberek egymást segítve létrehozták az AUT-PONT Alapítványt. Felajánlások, pályázati lehetőségek és támogatások segítségével kezdték el kialakítani azokat a programokat, amik autizmusban érintett családok és gyermekek számára megfelelőek lehetnek.

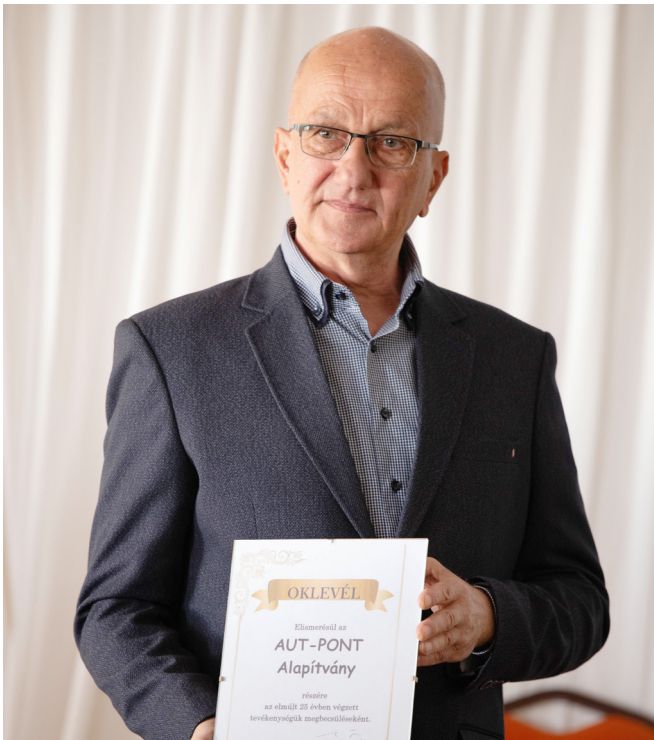
Békéscsabán már akkor voltak olyan intézmények, amik befogadták az autista gyermekeket és fiatalokat – emlékszik vissza Szántó Tamás. A pedagógusoknak viszont nem volt arra kapacitása, hogy egy-egy megtorpanáskor bővebben átbeszéljék a szülőkkel az adott problémát és hogy arra megfelelő megoldást dolgozzanak ki közösen. Éppen ezért az alapítvány első lépései között volt, hogy – ha a források azt lehetővé tették – havi rendszerességgel szülő-szakértő találkozókat szerveztek. Ezeken megpróbálták mindig az adott igényeknek megfelelő témák mentén interaktív találkozási lehetőséget biztosítani meghívott szakér-

tők vezetésével. De egy másik nagy előnye is volt a közösség kialakulásának: sokszor cserélődtek a már meglévő tapasztalatok, kidolgozott és jól bevált családi rendszerek.

Majd tovább bővültek a lehetőségek. A második évben már egy egyhetes „ottalvós” tábort is meg tudtak szervezni. További lépésként a szülőtalálkozókon biztosítani tudták a gyermekek felügyeletét. Ha a szülő nem tudta kire hagyni autista gyermekét, akkor megfelelően képzett szakemberek vigyáztak rá az előadások, beszélgetések ideje alatt. Éppen ezért arra is gondolni kellett, hogy biztosítva legyenek az autizmus alapjait ismerő segítők, így az alapítvány berkein belül húsz segítő szakember képzése is megvalósult.

A kuratóriumi elnök elmondása szerint igen dinamikus kezdett növekedni azon autista gyermekeknek a száma, akik ugyan valamilyen óvodába tudtak járni, de számos nehézség mutatkozott az életükben. Ezt a hiányosságot szem előtt tartva a kicsi gyerekeknek heti rendszerességgel fejlesztést tudtak biztosítani az alapítvány munkatársai.

Szántó Tamás

Az AUT-PONT működésének ötödik-hatodik évében jelent meg egy feszítő kényszer. Az iskolából kikerülő autista fiatalok számára nem kínálkozott megfelelő lehetőség a felnőtt életüket támogató szolgáltatások tekintetében. Akik speciális autista csoportokba jártak, tehát mélyebben érintettek az autizmusban, számukra nem nyújtott lehetőséget a nyílt munkaerőpiac és a védett foglalkoztatási formák sem. 2000-ben pályázati úton 100 négyzetméternyi ingatlanrészhez jutott az alapítvány, annak felújítását követően önkormányzati segítséggel egy néhány autista fiatal nappali ellátására kialakított ingatlan került átadásra. Majd ezután törekedni kellett arra, hogy megfelelő szakemberek álljanak rendelkezésre az autista fiatalok biztonságos és szakszerű támogatásához, tehát folyamatosan képzéseken vettek részt az alapítvány munkatársai, valamint tapasztalt szakembereket vontak be a közös munkába. 2007 óta egy uniós pályázati támogatásból kifejezetten erre a célra megépített 400 m²-es épületben a mai napig is működik ez a nappali intézmény. Fejlesztő foglalkoztatás keretében munkatevékenységet is végezhetnek a fiatalok, ma egészen pontosan kilencen.

2008-tól támogató szolgáltatást is működtetnek, aminek keretén belül autista gyermekek és felnőttek szállítását végzik megfelelő segítő közreműködésével az iskolába, illetve a nappali intézménybe. Ezen felül a rendelkezésre álló források függvényében igyekeznek autizmus tárgyú képzéseket, tudásmegosztást biztosító alkalmakat szervezni szülők, szakemberek részére.

Szántó Tamás véleménye szerint azzal, hogy az AUT-PONT Alapítvány egy folyamatos, rendszeres

Az AUT-PONT Autista Gyermekekért és Fiatalokért Alapítvány 1999-ben alapított, békéscsabai székhelyű közhasznú szervezet.

Feladata a térségben élő autista gyermekek és családjuk életvitelének közelítése egy természetes életformához. Az AUT-PONT Alapítvány arra törekszik, hogy programjaival, kapcsolataival, naprakész információival, szolgáltatásaival e sajátos helyzetben nevelkedő gyermekek, fiatalok, illetve családjuk életét könnyítse. Az alapítvány szolgáltatásait az elmúlt időszakban 290 környékbeli érintett család vette igénybe. A könnyű elérhetőségű, szabadidős és terápiás programok folyamatos működtetéséhez szükséges forrásokat pályázati támogatások, valamint gazdálkodó szervezetek és magánszemélyek adományai biztosítják. A szervezet székhelye az AUT-KÖZ-PONT. Az AUT-KÖZ-PONT Fogyatékosok Nappali Intézményében 24 autizmussal, illetve halmozott fogyatékkal élő, felügyeletre szoruló személy szociális és mentális támogatását biztosítják. Az AUT-KÖZ-PONT-ban 9 autizmussal élő, 16. életévét betöltött fiatal szociális foglalkoztatásban vesz részt. A TÁM-PONT Támogató Szolgálat 20 autizmussal élő személy számára nyújt szolgáltatásokat.

forrás: <https://www.autpont.hu/>

tevékenységet végez, szolgáltatásokat és programokat biztosít, a térségben egy megbízható helynek, elérhető lehetőségnek tűnhet a szülők számára. A digitális világ által ránk zúdított információs dömping sajnos nagyon gyakran viszi téves útra az embereket. Így most talán még nagyobb jelentősége van annak a munkának, amit a békéscsabai alapítvány nyújtani tud. Az autista emberek támogatása egy terápiás folyamat. Az AUT-PONT munkatársai, az a tizenegy főállású szakember, igyekszik olyan alapinformációkat és praktikus gyakorlati megoldásokat adni, aminek segítségével következetes, támogató tevékenység mentén javul az autizmusban érintett családok életminősége.

Az igényeknek és szükségleteknek a köre azonos a huszonötévvvel ezelőttihez, az autista személyek száma dinamikusan növekszik. Ma is azt lehet mondani, hogy a térségben, de országos szinten sem elérhetőek megfelelő minőségben az autizmus specifikus szolgáltatások – zárja gondolatait Szántó Tamás. Ugyanazokat a megoldandó feladatokat lehetne ma is összeírni, mint amit 25 évvel ezelőtt jegyeztek fel. Azonban visszatekintve erre a negyedszázadra, elmondható, hogy komoly eredményeket ért el az AUT-PONT Alapítvány. November 8-án Békéscsabán, a PONT 25 konferencia keretén belül ünnepeltek, ahol az alapítvány munkájában segítő szakemberek, munkatársak, családok mesélték el tapasztalataikat, személyes történeteiket. Közösen örültek annak, hogy ma is van igény van a munkájukra, odaadó támogatásukra.

Csesznák Anikó

Szimbiózisban az egység

„Mindig egy kicsit többet adunk, hogy szebb legyen a világ”

A szimbiózis szó azt jelenti, hogy két, esetleg több élőlény együtt él, szoros kapcsolatban vannak egymással és hatással vannak egymás életére. Vajon mi lehet az oka annak, hogy a Szimbiózis Alapítvány ezt a szót használja működésének megjelölésére? Kik és milyen formában segítik egymást? Hogyan vannak kapcsolatban? Milyen előnyök származnak az együttesen kialakított egységből? Jakubinyi Lászlóval, az alapítvány kuratóriumi elnökével fennállásuknak 25 éves évfordulója kapcsán beszélgettünk.

A Szimbiózis Alapítvány működése egy egészen kedves történettel kezdődik, ami tanmesének is beillene, de az élet írta és olyannyira valóságos, hogy a szereplők mai is élő emberek. „A ’90-es évek Miskolcán járunk. Az egyik alternatív iskolában merész pedagógiai vállalkozást indít a tanító: hivatalosan is bejelentett integráló osztályt hozott létre, azaz a szülők neheztelése ellenére, értelmileg akadályozott gyereket vett fel osztályába. A „furcsa” fiúcskát az egyik „elkényeztetett” kislánnyal ültette össze egy padba. Fél év múlva „csoda” történt! Minden külső erőltetés nélkül, a kislány mentora, őrangyala lett a fiúcskának. A pozitív történet kapcsán a lány szülei megkérdezték, hogy hogyan fejezhetik ki köszönetüket, hogyan segíthetik ezt az integrációs folyamatot? A válasz egyértelmű volt! Segítsenek létrehozni egy alapítványt, mely ennek a fogyatékos fiúcskának felnőtt életében is pozitív jövőképet tud majd adni.” (forrás: <https://szimbiozis.net/tortenete>) A történetben szereplő kislány ma egy budapesti-miskolci nagyvállalat vezetője, önkéntesen edzi az autista foci csapatot, a Baráthegyi Sportegyesület tagjait. A „furcsa” fiúcska ma a miskolci autista majorság kertészetében dolgozik, önállóan közlekedik, a pedagógus pedig Jakubinyi László.

Az alapítvány kuratóriumi elnöke Erdélyből származik. 16 évesen találkozott először fogyatékossgal élő emberekkel. A meghatározó pillanat egész életére hatással lett. Ezzel magyarázza, hogy ilyen mértékben elkötelezettje a fogyatékossgal ügyének. Budapesten és Írországban végezte gyógypedagógiai tanulmányait. Visszaköltözve Erdélybe többet magával felépített egy ellátórendszert. Mivel azonban nem ismerték el a külföldön szerzett diplomákat, így László Magyarországra került. Volt kollégái egy miskolci Waldorf iskolába hívták tanítónak. Ő már ekkor elhatározta, hogy integráló osztályt fog létrehozni. A fogyatékossgal élő gyerek segít a többi gyereknek a problémamegoldásban, a szociális képességek fejlesztésében. Ezt nem lehet tanítani, csak az élet hozta helyzetekben lehet megtapasztalni. Ennek a fordított gondolkodásnak a mentén jutottak el az alapítvány létrehozásáig. A legfontosabb szülői kérdés, amire mindenképpen szeretett volna válaszolni, hogy mi lesz az autizmusban vagy más fogyatékossgal élő gyermekkel, ha egyedül marad.

Jakubinyi László úgy véli: a segítő szakmának a feladata, hogy olyan körülményeket teremtsen, ahol teljes értékű életet tud élni az autista személy, ahol az életminőség megfelel az átlagosnak. A Szimbiózis Alapítványnál tel-

jesen egyenrangú félnek tartják a fogyatékossgal élő embereket, akikkel együtt dolgoznak és mindenki hasznára van a másik félnek.

A külföldön látott példák alapján rájöttek, hogy nem elég csak lakhatást biztosítani a fiataloknak, hanem értelmet kell adni az életüknek. 2000 környékén már megjelent az első cikk Kecskertartás, mint munkaterápiás távlat címmel, tehát akkor már autista fiatalokkal együtt gondoztak állatokat - emlékszik vissza László. Majd jöttek a nyári táborok, szülői csoportokkal együtt szervezett különböző programok és kibérelték az első kertet. Ébner Gyulával, a gyöngyöspatai majorság létrehozójával való találkozás után kezdetét vette a közös munka és gondolkodás. Állami forrásokat használva nem csak a karácsondi, majd gyöngyöspatai és miskolci majorság tudott kialakulni, fejlődni, hanem sok más szervezet is részesült olyan támogatásban, aminek köszönhetően a felnőtt ellátás problémája került középpontba.

Jelen pillanatban a Szimbiózis Alapítványnál nyolcvan bentlakó van, a lakók jelentős részének van autizmus diagnózisa. Száznyolcvan van a nappali ellátásban és ami a legfontosabb, hogy nagyon sokan dolgoznak. Az alapítvány és saját nonprofit cége 252 fogyatékos és megváltozott munkaképességű személynek utal fizetést, munkaszerződés alapján. Ők adófizető állampolgárokká váltak, saját jogon lesznek nyugdíjasok, tehát nem lesznek kitéve a segélynek. Ez egy valódi jövőképpé vált a fogyatékossgal élő emberek számára.

Az alapítvány kuratóriumi elnöke tovább sorolta a különböző szolgáltatásokat. Van egy mosoly kuckójuk, ahol a friss diagnózist kezükben szorongató szülőknek segítenek felkészülni a jövő feladataira, napirendet alakítanak ki, kártyákat készítenek közösen. A szállító szolgálatuknak köszönhetően naponta öt busszal vidékről hozzák be a megyeszékhelyre a gyerekeket és azoknak a szülőknek segítenek, ezáltal segítik a szülők visszatérését a munkaerőpiacra. De van babysitter szolgáltatásuk is, amivel harminchat családhoz jutnak el. Már hat éve tehermentesítik a megfáradt édesanyákat és édesapákat. Emellett minden nyáron autista tábort szerveznek három héten keresztül tíz gyerekkel és tíz segítővel,

plusz a kisegítő személyzet. Valamint van lehetőség állatasszisztált terápiákon is részt venni, ahol alpakával, lóval és számmal dolgoznak.

Egy hét mennyországnak nevezik azt a panziót, amit a majorságban nyitottak meg. Az oda érkező vendégek tisztában vannak azzal, hogy a befolyt összeget visszaforgatják a családok támogatására. A szállást foglalo vendégeken kívül évente tíz-húsz családot tudnak fogadni, akik súlyosan érintett gyereket nevelnek. Miközben reggeltől estig vigyáznak és bevonják a majorság életébe a fogyatékos családtagot, addig a szülő végre kikapcsolódhat. Volt olyan anyuka, aki azt mondta, hogy most pihente ki az elmúlt tíz évet.

Két éve működtetnek egy olyan programot lányoknak („Love special”), aminek köszönhetően képesek lesznek megélni a nőiességüket. Pszichológussal dolgoznak együtt. Huszonnégy résztvevő hölgy közül van nem beszélő autista lány és aspergeres is. Kapnak tippet a sminkelés és stílus választás területén, közösen járnak wellnesbe, aerobikra, táncterápiára. Tavaly például önbizalom növelő fotózáson vettek részt a miskolci tűzoltókkal. Mindenki tapasztalja, hogy a program hatására kivirulnak, egyenesebben járnak a résztvevő fiatalok.

De vajon milyen egy jól működő majorság a gyakorlatban? Jakubinyi László szerint fontos a mezőgazdasági tevékenység, termelés és a fogyatékossgal élő ember aktív bevonása a folyamatokba. Családi gazdasági méretű rendszer tud a legjobban működni. Legyen egy koncepció, ha rossz az idő, abban az esetben is tudjon az autista ember valami hasznos dolgot csinálni. Például, ha esik az eső, vagy hideg van, a miskolci majorságukban addig a fazekasműhelyben tevékenykednek a dolgozók, akik a nap végére ugyanúgy elfáradnak, mint minden más munkába járó ember. A legfontosabb, hogy egy normális és kiszámítható életritmust tudjanak kialakítani a fogyatékossgal élő embereknek, és hogy mindig képesek legyenek egy kicsivel többet adni, hogy szebb legyen a világ – zárta gondolatait a Szimbiózis Alapítvány kuratóriumi elnöke.

Rövidtávú megoldások is körvonalazódnak a fogyatékosági támogatás igénylése kapcsán fennálló jogsérelem ügyében

A Miniszterelnökséggel sikeresen lezajlott év eleji egyeztetést további egyeztetések követték a fogyatékosági támogatás igénylésével kapcsolatos anomáliák felszámolása érdekében. A Belügyminisztérium Egészségügyi Államtitkársága, valamint a Támogatási és Foglalkozási Rehabilitációs Főosztály szakértők bevonásával több alkalommal tartott egyeztetést, amelyeken részt vett prof. dr. Réthelyi János, az ESZK Pszichiátria Tagozat elnöke is. Az AOSZ képviselőjében Kővári Edit, az AOSZ elnöke és dr. Kálozi Mirjam, az AOSZ megbízott jogásza, valamint felkért szakértőként Németh Krisztina klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának vezetője és dr. Szurómi Bálint pszichiáter főorvos is rendszeresen részt vesz az egyeztetéseken, melyek célja az autista igénylőket érintő jogérvényesítési nehézségek megszüntetése. A helyzet megoldása érdekében a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet Rehabilitációs Szakmafejlesztési Irodája a Belügyminisztérium Támogatási és Foglalkozási Rehabilitációs Főosztályának támogatásával olyan jogi, orvos szakmai és eljárási kérdéseket vizsgál, amelyek iránymutatást adhatnak a rehabilitációs szakértői szervezetek arra vonatkozóan, hogy azok az állapot súlyosságát megbízhatóan megállapíthassák. A támogatásra való jogosultság elbírálására így zökkenőmentesen és országos szinten egységes szakmai protokoll szerint tud sor kerülni. A 2024. szeptember 18-án lezajlott egyeztetést követően az AOSZ és szakértői a számunkra megküldött munkaanyagot véleményezik, melyet rövid időn belül konkrét lépések követhetnek.

Az Országos Fogyatékoságügyi Tanács hosszútávú tervei

Várakozással tekintünk a következő időszak elé. A fogyatékoságügy önálló államtitkársággá való kiemelését követően Pintér Sándor belügyminiszter személyesen nyitotta meg a 2024. november 26-i Országos Fogyatékoságügyi Tanács ülését. Pintér Sándor belügyminiszter, majd Kósa Ádám fogyatékoságügyi államtitkár az Országos Fogyatékoságügyi Tanács jövőbeli szerepéről, feladatairól ejtett szót a napirendi pontok során. Feladatot látunk, változásokat is látunk, sok munkát is látunk. Jövő év elején kidolgozásra kerül a 2025–2035 időszakra szóló Országos Fogyatékoságügyi Program és annak első időszakát felölelő Középtávú Intézkedési Terve. A Tanács tagjaira sok feladat vár. A miniszter többek között a Tanács tagjai közötti

együttműködést hangsúlyozta, valamint felhívta a Tanács tagjainak a figyelmét a proaktív, kezdeményező szerepére – foglalta össze Kővári Edit, az AOSZ elnöke a tanács ülésén elhangzottakat.

AOSZ nap

Az Autisták Országos Szövetsége 2024. november 30-án idén újra személyes részvétellel rendezte meg az AOSZ napot. Célunk, hogy a szervezetünk munkásságát, törekvéseit, valamint az éppen aktuális szakmai kutatások eredményeit, és az autista társaink és családjaik életét meghatározó folyamatokat bemutassuk. A rendezvény fővédnöke Nyitrai Zsolt miniszterelnöki főtanácsadó.

Fontos visszajelzéseket kaptunk a Család és Gyermejkölési Központok és Szolgálatok szakembereitől

2024. október 9-én Szövetségünk online tájékoztató alkalmat rendezett a Család és Gyermejkölési Központok, valamint a Család és Gyermejkölési Szolgálatok számára. A közel 80 résztvevő szakembernek bemutattuk Szövetségünk tevékenységét, törekvéseit és ingyenes szolgáltatásait, különösen az AOSZ ElsőSegély szolgáltatást. A tájékoztató alkalom célja a hatékony és eredményes együttműködés kialakítása a Család és Gyermejkölési Központokban és Szolgálatokban dolgozó szakemberekkel, az egyre növekvő autizmusban érintett ellátotti csoport és családjaik minőségi segítése érdekében. Kiemelten fontosnak tartottuk bemutatni az AOSZ Elsősegély szolgáltatását: az autizmus diagnózist követő feldolgozási időszakban érdekvédelmi és szakmai információkkal, valamint szakemberek által vezetett segítő beszélgetésekkel támogatjuk a családokat, segítjük az új élethelyzet elfogadását, feldolgozását. A tájékoztató alkalom végén kötetlen beszélgetés alakult ki, megosztottuk tapasztalatainkat, véleményünket, az ellátórendszerrel kapcsolatos ismereteinket, azonosítottuk a hiányterületeket és feladatokat. Sok hasznos tanácsot és információt kaptunk szolgáltatásunk minél szélesebb körben való elterjesztésére, illetve a közös munka és az együttműködések kialakítására vonatkozóan. Mindezek mentén többek között megkereséssel élünk a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet Módszertani Igazgatósága felé, felvesszük a kapcsolatot a jelzőrendszeri koordinátorokkal, az óvodai és iskolai szociális segítőkkel, a védőnői hálózattal. AOSZ Infopont irodáink munkatársai pedig a régiójukhoz tartozó fogyatékoságügyi tanácsadókkal alakítanak ki a közeljövőben a szorosabb együttműködést.